

Warszawa, 25 lutego 2008 r.

**Sprawozdanie ze Wspólnego Spotkania Parlamentarnego
państw członkowskich Unii Europejskiej, państw kandydujących do Unii
Europejskiej oraz Parlamentu Europejskiego
na temat Strategii Lizbońskiej:
Wzrost i miejsca pracy – pracując razem dla przyszłości Europy**

Bruksela, 11-12 lutego 2008 r.

W dniach 11-12 lutego 2008 r. w Parlamencie Europejskim w Brukseli odbyło się Wspólne Spotkanie Parlamentarne na temat Strategii Lizbońskiej. Spotkanie zostało zorganizowane z inicjatywy Parlamentu Europejskiego i słoweńskiego Zgromadzenia Narodowego.

Ze strony polskiej, w spotkaniu uczestniczyli:

- delegacja Senatu RP

Senator **Edmund Wittbrodt** – przewodniczący Komisji Spraw Unii Europejskiej

Senator **Stanisław Jurcewicz** – członek Komisji Gospodarki Narodowej

- delegacja Sejmu RP

Posel **Andrzej Grzyb** – przewodniczący Komisji do Spraw Unii Europejskiej

Posel **Andrzej Gałażewski** – zastępca przewodniczącego Komisji do Spraw Unii Europejskiej

Posel **Mirosława Nykiel** - członek Komisji Gospodarki

Posel **Leonard Krasulski** – członek Komisji Gospodarki

- **Wstęp**

Obradom przewodniczyli pani **Rodi Kratsa-Tsagaropoulou** – wiceprzewodnicząca Parlamentu Europejskiego oraz pan **France Cukjati** – przewodniczący Zgromadzenia Narodowego Słowenii.

Rozpoczynając obrady, wiceprzewodnicząca **Kratsa-Tsagaropoulou** powiedziała, że spotkanie poświęcone jest podstawowym problemom, z którymi zmagają się dzisiaj Unia Europejska. Podkreśliła, że choć nowy Traktat z Lizbony nie doprowadzi do wspólnej polityki gospodarczej, to jednak wzmocni udział parlamentów narodowych w sprawach związanych z Unią Europejską. Z kolei pan **Cukjati** przypomniał, że integracja europejska rozpoczęła się od wspólnoty węgla i stali, której celem było powiązanie ze sobą dóbr strategicznych w tamtym okresie. Podkreślił, że obecnie wiedza, innowacje i miejsca pracy są takimi dobrami strategicznymi. Dlatego w jego opinii utrzymanie tempa wzrostu gospodarczego, sprzyjającego tworzeniu nowych miejsc pracy z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju jest niezmiernie istotne dla Unii Europejskiej. Założenia Strategii Lizbońskiej powinny być dynamicznie realizowane.

Porządek posiedzenia obejmował dyskusje na temat projektu rezolucji Parlamentu Europejskiego na temat Strategii Lizbońskiej oraz implementacji Strategii Lizbońskiej przez Słowenię. Ponadto podczas Wspólnego Spotkania Parlamentarnego odbyły się posiedzenia następujących grup roboczych:

1. Wspólny rynek wewnętrzny – badania i rozwój jako odpowiedź na procesy globalizacji,
2. Inwestycje w ludzi i rynek pracy,
3. Poziom postępu i nadzór nad realizacją Strategii Lizbońskiej.

- **Europa nie znajduje się w przededniu recesji, powiedział Günter Verheugen**

Komisarz **Günter Verheugen**, wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej odpowiedzialny za przedsiębiorstwa i przemysł, przedstawił w imieniu Komisji Europejskiej jej stanowisko na temat Strategii Lizbońskiej. Ocena trzech pierwszych lat realizacji Strategii nie wypadła korzystnie. Jednak podkreślił, że chociaż prognozy gospodarcze musiały być odpowiednio skorygowane i pomniejszone, to jednak „Komisja Europejska nie wierzy w to, że jesteśmy w przededniu recesji gospodarczej”. Komisja Europejska, po skonsultowaniu sytuacji gospodarczej Unii Europejskiej z wieloma instytutami i przeprowadzeniu licznych dyskusji może stwierdzić, że Unia Europejska nie jest obecnie w przededniu recesji.

Główne wyzwania, przed którymi obecnie stoi Unia to kwestia zmian demograficznych, rozwój globalnej gospodarki oraz wzrost zagrożeń o charakterze globalnym. Günter Verheugen zapewnił, że sytuacja makroekonomiczna Unii Europejskiej jest pozytywna, gdyż została utrzymana dyscyplina budżetowa, inflacja jest kontrolowana a waluta euro umocniła się na silnym rynku wewnętrznym unii monetarno-walutowej. Komisji Europejskiej zależy na utrzymaniu wzrostu gospodarczego. Przedsiębiorstwa europejskie są nadal konkurencyjne. Udało się ponadto zachować stabilną politykę unijną na rzecz wzrostu i zatrudnienia. W ciągu trzech lat realizacji Strategii powstało 6,5 milionów nowych miejsc pracy, a Komisja Europejska oczekuje, że w najbliższym czasie powstanie kolejnych 5 milionów. Jednakże podkreślił, że niedobór wysoko wykwalifikowanych pracowników w niektórych regionach wkrótce może stać się poważną przeszkodą we wzroście gospodarczym. Ponadto, wyraził żal, że w Unii Europejskiej do roku 2010 planowany udział w badania i rozwój wyniesie jedynie 2,5% a nie 3%, jak zaplanowano w Strategii Lizbońskiej.

Rynek wewnętrzny w Europie funkcjonuje bardzo dobrze, jednakże gospodarki europejskie są uzależnione od czynników światowych. Zahamowanie dynamiki gospodarek międzynarodowych oraz zmniejszenie ich tempa wzrostu odbije się również na sytuacji gospodarczej Unii Europejskiej. Należy tworzyć gospodarkę opartą na innowacjach i wiedzy. Nie wolno zapominać o pracownikach, w których należy inwestować i kształcić. Komisarz podkreślił, że jeżeli europejskie produkty nie będą w stanie być konkurencyjne cenowo na rynku światowym, muszą charakteryzować się lepszą jakością. Komisję niepokoi wysoki kurs wymiany euro, który może stanowić zagrożenie dla konkurencyjności europejskiej gospodarki i zmniejszać możliwości podejmowania działań Unii w obrębie polityki walutowej i monetarnej. Komisja Europejska musi uaktualnić program lizboński, tak, aby powstały nowe wytyczne na rzecz wzrostu i zatrudnienia. Należy bardziej niż w

dotychczasowych założeniach uwzględnić kwestie związane z klimatem oraz energią. To są wyzwania o charakterze globalnym. Zdaniem Komisarza, nawet gdy działania na rzecz zwalczania zmian klimatu są drogie, Unia Europejska musi je podjąć, aby uzyskać status światowego lidera. Unia Europejska nie może biernie dostosowywać się do globalizacji. Musi kształtować ten proces. Należy wzmocnić rolę małych i średnich przedsiębiorstw. Powinny mieć one charakter innowacyjny. Należy stworzyć podstawy fiskalne, które będą miały korzystny wpływ dla przedsiębiorstw, przede wszystkim dla tych małych i średnich, i będą sprzyjać wzrostowi, konkurencji i tworzeniu nowych miejsc pracy. Ponadto należy zwiększyć inwestycje na badania i rozwój. Komisja zakłada, że powinno nastąpić całkowite zniesienie barier i uwspólnienie wszystkich sektorów gospodarki, przede wszystkim rynku usług. Jednak należy pamiętać o ochronie dóbr intelektualnych. Komisarz Verheugen podkreślił, że ustanowienie wspólnego rynku wewnętrznego Unii Europejskiej to historia sukcesu, natomiast uważa, że potencjał wynikający z usunięcia barier nie został jeszcze całkowicie wykorzystany.

- **Rynek wewnętrzny ciągle niedokończony**

Kolejnym mówcą był pan **Klaus-Heiner Lehne** (EPP-ED, Niemcy), który zaprezentował projekt rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie realizacji założeń Strategii Lizbońskiej. Projekt rezolucji jest przygotowywany przez grupę sterującą Parlamentu Europejskiego. Ma zostać przedstawiony na wiosennym szczycie Rady Europejskiej, który odbędzie się w dniach 13-14 marca 2008 r. Na szczycie Rady Europejskiej zostaną przyjęte nowe wytyczne dotyczące gospodarki Unii Europejskiej na nadchodzące trzy lata. Te strategiczne wytyczne będą stanowić podstawowy instrument koordynacji polityk gospodarczych państw członkowskich Unii Europejskiej. Powiedział, że w tym roku stanowisko Parlamentu Europejskiego koncentruje się na trzech zagadnieniach, tj. rynku wewnętrznym, rynku pracy i procesie monitoringu postępów. Zdaniem parlamentarzysty nie ma zadawalającego tempa wzrostu gospodarczego a w niektórych obszarach rynek wewnętrzny ciągle nie funkcjonuje. W jego opinii Unia musi prowadzić stanowczą politykę stabilności makroekonomicznej. W projekcie rezolucji, Parlament Europejski wzywa do podjęcia skoordynowanych działań na rzecz zwiększenia dynamiki i konkurencyjności gospodarki europejskiej. Odnośnie europejskiego rynku pracy deputowany stwierdził, że należy zapewnić pracownikom bezpieczne miejsca pracy. Ponadto z zadowoleniem przyjął projekt Komisji Europejskiej dotyczący Karty Małych Przedsiębiorstw (ang. Small Business Act).

- **Redukcja emisji CO2 i konsekwencje dla handlu**

Druga sprawozdawczyni projektu rezolucji Parlamentu Europejskiego, pani **Rebecca Harms** (Zieloni/EFA, Niemcy), podkreśliła, że musimy skończyć w Europie ze stylem życia „ponad stan”, wykraczającym poza nasze możliwości, w szczególności w zakresie nadmiernego zużycia i marnowania energii, na co Europa nie może sobie pozwolić. Powiedziała, że odnosi wrażenie, iż w Europie mamy do czynienia z rywalizacją dotyczącą obniżenia emisji CO2 dzień po dniu. Pani Harms podkreśliła, że wysokie wymagania dotyczące emisji odnośnie przemysłu europejskiego, przy równoczesnym dopuszczeniu do tego rynku wszystkich, którzy sprzeciwiają się zapisom protokołu z Kyoto, doprowadzi do zakłócenia warunków konkurencji i będzie niesprawiedliwe.

Odnosząc się do projektu sprawozdania Parlamentu Europejskiego w sprawie wytycznych dla polityk gospodarczych państw członkowskich i Wspólnoty na nowy cykl wdrażania strategii na lata 2008 – 2010, pani Harms powiedziała, że sprawozdanie ma podkreślać potrzebę prowadzenia rozsądnej polityki fiskalnej, która jest warunkiem koniecznym dla zrównoważonego wzrostu i tworzenia miejsc pracy w każdym z państw członkowskich. Projekt podkreśla znaczenie ściślejszej współpracy strategicznej na międzynarodową skalę. Parlament Europejski chce wezwać do zastosowania środków mających na celu zwalczanie protekcjonizmu w gospodarce państw członkowskich Unii Europejskiej, gdyż protekcjonizm zamiast chronić prawa konsumentów, prowadzi do ich osłabienia oraz do osłabienia gospodarki wspólnotowej.

- **Reformy w Słowenii**

Parlamentarzysta ze Słowenii, pan **Tomaž Štebe**, podkreślał osiągnięcia Słowenii we wdrażaniu Strategii Lizbońskiej. Zwrócił uwagę na szeroką reformę podatkową, udoskonalone ramy prawne służące ochronie praw własności intelektualnej, skrócony okres oczekiwania na rejestrację przedsiębiorstw a także zmniejszenie obciążeń administracyjnych. „Sprawne wdrażanie Strategii Lizbońskiej jest dla nas szansą na znalezienie się na czele w globalnej konkurencji”, powiedział poseł Štebe.

Następnie eurodeputowani i parlamentarzyści krajowi podzielili się na trzy grupy robocze, poświęcone następującym tematom: badaniom i rozwojowi jako odpowiedzi na procesy globalizacji, inwestycjom w ludzi i rynek pracy oraz ocenie postępu we wdrożeniu Strategii Lizbońskiej.

- **Odpowiedź na globalizację poprzez badania i rozwój**

Sprawozdawca tej grupy roboczej, **Malcolm Harbour** (EPP-ED, Wielka Brytania) podkreślił, że wysokie koszty dostosowania regulacyjnego powstałe na skutek obciążeń administracyjnych odbierają „pieniądze, które mogłyby zostać wydane na badania i rozwój”. Dodał, że zachęty podatkowe powinny zostać rozważone celem zrównoważenia inwestycji publicznych, aby uzyskać wzrost inwestycji prywatnych. Eurodeputowany Harbour podkreślił również, że małe i średnie przedsiębiorstwa są motorem Strategii Lizbońskiej i należy wspierać ich rozwój, ponieważ MŚP tworzą nowe miejsca pracy. Na koniec eurodeputowany Harbour ostrzegł, że przed zjawiskiem, polegającym na tym, że firmy nie chcą się rozwijać i chcą pozostawać małymi, ponieważ istnieje znacznie więcej zachęt dla MŚP niż dla dużych firm.

- **Inwestycje w zasoby ludzkie i rynek pracy**

Tematem prac grupy były inwestycje w rynek pracy i zasoby ludzkie. Podsumowując debatę, sprawozdawczyni **Ilda Figueiredo** (GUE/NGL, Portugalia) powiedziała, że konieczne są inwestycje w zasoby ludzkie. W jej opinii „jedynym sposobem na przeciwdziałanie deficytowi demograficznemu i jego skutkom jest powstrzymanie ok. sześciu milionów ludzi przed zbyt wczesnym opuszczaniem szkół oraz aktywizacja zawodowa ludzi niepełnosprawnych i włączenie ich do rynku pracy”. Główne działania, jakie powinny zostać podjęte na rzecz rozwoju pracowników powinny być związane ze zmianami w szkolnictwie. Należy zreformować system kształcenia

młodzieży, ograniczyć liczbę osób zbyt wcześnie kończących naukę, podnieść jakość kształcenia oraz wprowadzić ułatwienia, które zachęcą młodych ludzi do podjęcia pierwszej pracy. Eurodeputowana Figueiredo alarmowała, że prawie 40% bezrobotnych stanowią młodzi ludzie. 25 milionów ludzi otrzymuje wynagrodzenie minimalne. Unia Europejska powinna przeprowadzać reformy rynków pracy i systemów opieki społecznej. Należy zwalczać ubóstwo i marginalizację w społeczeństwie. Należy obniżyć obecne, wysokie wskaźniki bezrobocia. Państwa członkowskie powinny ustanowić przepisy dotyczące takich kwestii jak minimalne wynagrodzenie. W dyskusji silny był głos przedstawicieli państw skandynawskich, którzy podkreślili, że nie może być dyskryminacji na rynku pracy ze względu na płeć. Należy zrównać zarobki kobiet i mężczyzn wykonujących taką samą pracę. Na koniec pani Figueiredo wezwała o zwiększenie inwestycji w szkolenie rolników oraz pomoc dla gospodarstw rodzinnych.

- **Poziom postępu i nadzór nad realizacją Strategii Lizbońskiej**

Tematem obrad trzeciej grupy roboczej był poziom postępu i monitorowanie realizacji Strategii Lizbońskiej. Podsumowując obrady tej grupy roboczej, parlamentarzysta ze Słowenii, pan **Franc Horvat**, zwrócił uwagę na kilka problematycznych obszarów, do których zaliczył badania i rozwój, bezpieczeństwo energetyczne i ubóstwo. Wskaźniki pokazują niedociągnięcia, jeśli chodzi o poziom implementacji i osiągnięte wyniki. Wezwał ponadto do wdrożenia „piątej swobody, jaką według uczestników dyskusji jest swoboda przepływu wiedzy”. Zaznaczył, że celem sprawnej realizacji założeń Strategii Lizbońskiej, konieczne jest odpowiednie dostosowanie budżetów krajowych i Unii Europejskiej. Na koniec stwierdził, że Strategia Lizbońska musi być wystarczająco elastyczna, by dopasować się do różnych etapów rozwoju państw członkowskich.

- **Swoboda przepływu wiedzy**

Przewodniczący **France Cukjati** powiedział, że należy jak najszybciej doprowadzić do wprowadzenia piątej swobody, jaką jest przepływ wiedzy. Konieczne jest utworzenie otwartego, wspólnego obszaru badań, włącznie z utworzeniem Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii. Dodał, że wspólna polityka energetyczna powinna zachęcić naukowców do podejmowania się badań i pracy nad rozwojem nowoczesnych technologii, co uczyniłoby Europę przykładem dla całego świata i głównym graczem w walce z globalnym ociepleniem klimatu.

Przewodniczącego Cukjati poparł słoweński minister wzrostu i rozwoju, pan **Žiga Turk**, który powiedział, że „potrzebny jest przełom w nauce, celem przejścia do niskoemisyjnej gospodarki. Europa musi wejść na rynki z nowymi i innowacyjnymi towarami i usługami w tym zakresie”. Minister podkreślił, że Europie potrzebna jest zwiększona liczba wysoce innowacyjnych i kreatywnych małych i średnich przedsiębiorstw, którym należy umożliwić dostęp do wiedzy, infrastruktury badawczej i kapitału.

- **Strategia Lizbońska nie powinna być kolejnym biurokratycznym przedsięwzięciem, powiedział José Manuel Barroso**

W swoim przemówieniu przewodniczący Komisji Europejskiej, **José Manuel Barroso**, podkreślił znaczenie Strategii Lizbońskiej dla rozwoju gospodarczego Unii Europejskiej. Zaznaczył, że największym wyzwaniem jest to, by Strategia Lizbońska nie była kolejnym biurokratycznym przedsięwzięciem. Unia Europejska ma szansę sprostać wyzwaniom globalizacji. Stwierdził, że państwa członkowskie odgrywają ważną rolę w monitorowaniu działań rządów realizujących Strategię. Strategia Lizbońska musi przynosić namacalne korzyści dla obywateli. Komisja Europejska popiera model flexisecurity, który dąży do zapewnienia równowagi pomiędzy elastycznością i pewnością zatrudnienia na rynku pracy. Muszą być tworzone nowe placówki badawcze. Powinna zostać powołana nowa wspólnotowa swoboda – swoboda przepływu wiedzy. Paneuropejskie inwestycje w badania i rozwój są dla Unii Europejskiej bardzo ważne. Przewodniczący Komisji zaznaczył, że rozwój w Unii Europejskiej powinien być zawsze zrównoważony i prowadzony z poszanowaniem środowiska oraz spójności społecznej. Unia Europejska musi prowadzić właściwą politykę gospodarczą, która zwiększy zaufanie dla polityki monetarnej i zmniejszy niepewność wynikającą z obecnego kryzysu finansowego. Wzrostowi wydajności powinien towarzyszyć bardziej sprawiedliwy podział korzyści płynących ze wzrostu gospodarczego i zwiększenie spójności społecznej. Przewodniczący Barroso zaznaczył, że w przygotowanych raporcie Komisja Europejska zaproponowała szereg działań, do których należą: przyjęcie Karty Małych Przedsiębiorstw, celem wspomagania działalności małych i średnich przedsiębiorstw, które odgrywają kluczową rolę w tworzeniu nowych miejsc pracy. To one bowiem tworzą 9 na 10 nowych miejsc pracy. Ponadto Komisja chce zmniejszyć obciążenia biurokratyczne o charakterze regulacyjnym dla przedsiębiorstw. Komisja zamierza również doprowadzić do zmniejszenia liczby osób opuszczających przedwcześnie szkołę oraz do poprawy podstawowych umiejętności czytania. Komisja chce również promować użycie szybkiego Internetu, światowej klasy inicjatywy badawcze oraz poprawę efektywności energetycznej.

- **Inwestycje w edukację**

W dyskusji głos zabrał przewodniczący Zgromadzenia Narodowego Francji pan **Bernard Accoyer**. Stwierdził, że Unia Europejska podjęła wyzwanie, jakim jest globalizacja. Strategia Lizbońska zawiera priorytety, które są ważne dla całej Unii Europejskiej. We Francji przeprowadzona została ambitna reforma szkolnictwa wyższego oraz służby cywilnej a także specjalny program ulg podatkowych celem promocji badań i małych i średnich przedsiębiorstw. Strategia zapewnia dynamikę postępu.

Silvia-Adriana Ticau (PSE, Rumunia) zaznaczyła, że w szczególności należy promować edukację po zakończeniu studiów oraz po obronie doktoratu, aby naukowcy nie rezygnowali z badań naukowych i nie odchodzili do lepiej płatnego sektora prywatnego.

Wiceprzewodnicząca **Rodi Kratsa-Tsagaropoulou** podkreśliła, że najważniejszą sprawą jest utrzymanie równowagi pomiędzy wszystkimi sektorami – gospodarczym, społecznym i ochroną środowiska a także aspektami regionalnymi.

Przewodniczący Komisji do Spraw Unii Europejskiej **Andrzej Grzyb** podkreślił, że Strategia Lizbońska jest aktywną odpowiedzią na wyzwania związane z procesem

globalizacji. Państwa muszą czuć się odpowiedzialne za wdrażanie Strategii, natomiast rolą parlamentów narodowych jest monitorowanie realizacji celów. Należy również pamiętać, że w procesach gospodarczych mających na celu wzrost konkurencyjności, istotną rolę powinny odgrywać, oprócz organizacji pozarządowych, również samorządy. Konsekwentne wdrażanie Strategii zapewni rozwój gospodarczy oraz przyszły dobrobyt w Europie, które zależą od stworzenia lepszych warunków ekonomicznych.

W dyskusji zabrał głos również poseł **Andrzej Gałązewski**. Podkreślił, że Strategia Lizbońska jest pewną propozycją działań Unii Europejskiej i jej cele powinny podlegać aktualizacji w zależności od postępów procesów globalizacji. Realizacja Strategii Lizbońskiej powinna zależeć od woli i zdolności państw członkowskich a ocena realizacji powinna być dostosowana do warunków i możliwości danego kraju.

- **„Nie” dla harmonizacji podatków**

Pan **Hans Eichel** z niemieckiego Bundestagu zgodził się z przewodniczącym Barroso, że Komisja nie powinna próbować narzucić państwom członkowskim harmonizacji podatków. Poseł Eichel podkreślił jednak, że sposób pobierania podatków powinien być zharmonizowany, ponieważ istnienie 27 różnych reżimów podatkowych stanowi przeszkodę dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

„Nie możemy mieć takiego samego podatku” zgodził się z przedmówcą José Albino Silva Peneda (EPP-ED, Portugalia), „ale możemy zredukować obciążenia pracownicze, zwłaszcza w zakresie ochrony socjalnej”.

- **Podsumowanie**

Uczestnicy Wspólnego Spotkania Parlamentarnego podkreślili, że Europie potrzebne jest zakończenie procesu budowy rynku wewnętrznego Unii Europejskiej. Ponadto poparli idee wzrostu nakładów na badania i rozwój i szkolenia wysoce wykwalifikowanych pracowników. Wszystkie te działania są zgodne z założeniami Strategii Lizbońskiej, która ma służyć zwiększeniu konkurencyjności Unii Europejskiej oraz tworzeniu nowych miejsc pracy. Odnosząc się do projektu ustanowienia piątej swobody przepływu wiedzy, uczestnicy spotkania wyrazili poparcie dla tej idei, jednakże stwierdzili, że nie może ona zakłócać zasad poszanowania własności intelektualnej. Ponadto Unia Europejska powinna przeprowadzić reformy rynków pracy i systemów opieki społecznej, które umożliwią obywatelom godziwą pracę. Niedopuszczalne jest, żeby ludzie żyli poniżej granicy ubóstwa i byli wykluczeni społecznie. Wszyscy europejscy obywatele powinni mieć dostęp do godziwej pracy i życia. Dodatkowo konieczne jest ograniczenie biurokracji.

Uczestnicy spotkania stwierdzili, że rozwój gospodarczy Unii Europejskiej oraz utrzymanie dobrobytu są zależne od umożliwienia stworzenia lepszych warunków dla zrównoważonego wzrostu i zwiększenia zatrudnienia oraz od działań, jakie Unia podejmie, chcąc odpowiedzieć na wyzwania związane z procesem globalizacji, zmianami demograficznymi i zagrożeniami środowiska naturalnego. Strategia Lizbońska jest priorytetem dla Unii Europejskiej. Ponadto potwierdzili, że posiedzenia, w których uczestniczą posłowie z parlamentów krajowych oraz Parlamentu Europejskiego odgrywają bardzo istotną rolę. Wspólne Spotkania

Parlamentarne są międzyparlamentarnym forum dyskusji dotyczącej zjawisk gospodarczych, instytucjonalnych i politycznych.

Opracowała:
dr Magdalena Skulimowska